

פרשת וירא

עניני הפרשה: הכנסת אורחים • בשורת לידת יצחק • גזירת הפיכת סדום ועמורה • המלאכים
אצל לוט בסדום • הצלת לוט והפיכת סדום • שרה בבית אבימלך • לידת יצחק • גירוש הגר
וישמעאל • ברית אברהם ואבימלך • עקידת יצחק

לאברהם ושאלו למה צחקה שרה, והרי לא יפלא מה' דבר, וחזר על הבשורה שבשנה הבאה בחג הפסח יולד לשרה בן. ואברהם, שהיה עדיין סבור שהם אנשים ולא ידע שהם מלאכים, הלך עמם ללוותם.

• **גזירת הפיכת סדום ועמורה:** לאחר שגזר ה' להפוך את סדום ועמורה, אמר שאין מן הראוי לעשות כן בלא להודיע זאת לאברהם, כיון שכבר הבטיח לתת לו את כל ארץ ישראל, ובכללה ערים אלו. ועוד, שהוא קרוי 'אב המון גוים', ואין מן הראוי להשמיד את הבנים בלא להודיע לאב, שהוא אהוב וחביב לפני ה'. התגלה ה' לאברהם ואמר לו שבכוונתו להעניש את אנשי סדום ועמורה, ואם יעמדו במרדם יכלה אותם, ואם יחזרו בתשובה יעניש אותם ביסורים אך לא יכלה אותם. התפלל אברהם לה' על אנשי סדום, ותחילה אמר אולי יש חמשים צדיקים, עשרה לכל אחת מהערים [סדום, עמורה, אדמה, צבויים וצוער] וזכותם תגן על כל אנשי המקום, וה' השיב לו שאם ימצא שם חמשים צדיקים לא ישחית את העיר. המשיך אברהם לבקש אולי יש שם ארבעים וחמשה, תשעה לכל עיר וה' יצטרף אליהם להשלים לעשרה, והשיב לו ה' שלא ישחית אם ימצא שם ארבעים וחמשה. המשיך אברהם ושאל אולי יש ארבעים צדיקים שיצילו ארבע ערים, או שלשים צדיקים שיצילו שלש ערים, עשרים שיצילו שתיים או עשרה שיצילו לפחות עיר אחת, והשיב

• **הכנסת אורחים:** לאחר שקיים אברהם בעצמו מצוות ברית מילה, והיה חולה וחלש, התגלה אליו ה' לבקרו ולשאל בשלומו, ואף שביקש אברהם לעמוד לכבוד ה', ציווה ה' שישב, וישב בפתח אהלו לראות אם יש עובר ושב שיוכל להכניסו לאהלו. באותו יום הכביד ה' את החום בעולם כדי שלא יעברו בני אדם בדרכו של אברהם ויטריחוהו, אך כיון שראה ה' שאברהם מצטער שאין לו אורחים, שלח אליו שלשה מלאכים בדמות אורחים, ולכל אחד מהם היתה שליחות בפני עצמו, אחד לבשר לשרה שיוולד לה בן, אחד להפוך את סדום, ואחד [הוא רפאל] לרפא את אברהם, ומשם המשיך להציל את לוט.

ראה אברהם שהם עומדים במקומם והבין שאינם רוצים להטריחו, ולכן רץ לקראתם והפציר בהם שיבואו לרחוץ רגליהם, וישבו תחת העץ לאכול ולשתות, וימשיכו בדרכם, והם קיבלו את דבריו. שרה לשה ואפתה להם עוגות, אברהם נתן לישמעאל בן בקר רך וטוב להכינו לכבודם, והגיש להם בעצמו חמאה וחלב, ואת בן הבקר. כדי שלא לשנות ממנהג המקום, הראו המלאכים עצמם כאילו אכלו ושתו.

• **בשורת לידת יצחק:** אותו זמן היה פסח, ובישר להם המלאך שבשנה הבאה, בפסח, יולד לשרה בן. כיון שאברהם ושרה היו זקנים [ובאותו זמן כבר השתנה טבע בני האדם ולא היו יולדים בגילאים אלו] צחקה שרה בקרבה על בשורה זו, אך ה' התגלה

לו ה' שלא ישחית אם ימצא שם אפילו עשרה. לא ביקש אברהם על תשעה, כי הבין שאם היו תשעה היה ה' מצרף עצמו ומציל עיר אחת, ועל שמונה לא ביקש, כי ידע שנח ובניו ונשותיהם היו שמונה, ולא הצילו את אנשי דורם מגזירת המבול.

• **המלאכים אצל לוט בסדום:** המלאכים שהלכו להפוך את סדום ולהציל את לוט היו מלאכי רחמים, והתעכבו עד שיסיים אברהם את תפילתו, ולאחר שלא התקבלה תפילתו הגיעו בערב לסדום, ולוט, שהתמנה באותו יום לשופט, קיבל את פניהם וביקשם שיבואו לביתו בדרך עקלתון, כדי שאנשי העיר לא ישימו לב לכך שהוא עובר על תקנת העיר ומכניס אורחים. כיון שאותו זמן היה פסח, אפה לוט מצות לכבודם.

כאשר הבחינו אנשי סדום בכך שהכניס לוט אורחים, הקיפו אנשי רשע את ביתו, ובכל העיר לא היה אפילו אחד שמחה בידם, ודרשו מלוט שיוציא אליהם את האורחים, כדי להתעלל בהם. יצא לוט מביתו לפייסם והציע שיוציא אליהם את בנותיו, אך הם סירבו לכך ורצו להרע גם ללוט עצמו ולשבור את דלת ביתו. המלאכים הכניסו את לוט אל הבית והכו את אנשי העיר במכת עיוורון, והללו התייגעו בחיפושם אחר הפתח.

• **הצלת לוט:** אף שלוט גם כן הרשיע עם אנשי סדום, זכר לו ה' את המעשה הטוב שעשה כשירד עם אברהם למצרים, שלא גילה ששרה היא אשת אברהם, ולכן חמל עליו ה' ושלח את המלאך להצילו. הזהירו המלאכים את לוט שהם עומדים להפוך את העיר, ולכן יוציא מהמקום את בנותיו, חתניו ונכדיו, כי היו לו בעיר שתי נשואות, ובביתו שתי בנות מאורסות, אך חתניו - הן נושאי בנותיו והן המאורסים - לעגו לדבריו וסרבו לברוח עמו. לוט עצמו התמהמה בסדום כדי להציל את רכושו, אך כיון שכבר עלה השחר והגיע זמן קיום הגזירה - אחזו המלאכים בלוט, באשתו ובשתי בנותיו המאורסות שהיו בביתו, והניחוהו מחוץ לעיר, והזהירוהו שלא יביט אחוריו לראות את עונש אנשי סדום, שכיון שגם הוא הרשיע עמהם אין לו זכות לראות בעונשם ולהינצל, אך אשתו לא שמעה לאזהרה והביטה לאחוריה, ונעשתה נציב מלח [והיה בכך עונש על שסירבה להביא מלח לאורחים].

בתחילה אמרו המלאכים ללוט שימלט אל ההר, אך לוט ביקש מה' שיניח לו להמלט לעיר צוער, כי כיון שנבנתה שנה אחת לאחר סדום עדיין לא היו עוונות יושביה מרובים כל כך, קיבל ה' את תפילתו ואף הציל את צוער וכל אנשיה מכליון.

• **הפיכת סדום:** יושבי סדום ועמורה היו עובדים בחלקם לשמש ובחלקם לירח, ולכן הביא עליהם ה' את הפורענות בעלות השחר,

כאשר גם השמש וגם הירח מאירים, כדי להוכיח לכולם שלא הועילה להם עבודתם להם להנצל. המטיר עליהם ה' מטר שנהפך לאש וגופרית, והפך את הסלע שעליו עמדו ארבע ערים אלו, סדום ועמורה אדמה וצבויים [אך העיר החמישית, צוער, ניצלה בזכות בקשת לוט].

אף שניצלה העיר צוער מגזירת ההפיכה פחד לוט להשאר בה, כיון שהיתה קרובה לסדום, והלך למערה שבהר וישב בה עם שתי בנותיו. סברו בנותיו שהעולם כולו נחרב, כמו בדור המבול, ואם לא תלדנה מאביהם לא יהיה המשך לקיום בני האדם בעולם, והשקוהו יין כדי שלא יבחין בדבר, הרו ממנו, וילדה הבכירה בן וקראה את שמו מואב, לרמוז שמאביה הוא, וילדה הצעירה בן וקראה את שמו בן עמי, ומהם יצאו האומות מואב ועמון.

• **שרה בבית אבימלך:** לאחר שנחרבו סדום ועמורה אדמה וצבויים, פסקו עוברים ושבבים מללכת סמוך לאוהלו של אברהם, ומחמת כן עקר אברהם ממקומו והלך לעיר גרר שבארץ פלשתים, וכיון שחשש שיהרגוהו כדי לקחת את שרה אמר שהיא אחותו, ומחמת כן לקחה אבימלך מלך פלשתים לביתו. אמנם מלאך ה' מנעו מליקרב לשרה, ועל פי דיבורה של שרה הביא ה' מחלה על אבימלך, אשתו וכל בני ביתו, שנעצרו כל נקביהם. בחלום הלילה התגלה ה' לאבימלך והזהירו שהוא עומד למות מחמת שלקח את שרה, שהיא אשת איש, ואף שמנעו ה' מליקרב אליה, הזהירו שימות אם לא ישיבנה לאברהם, והוסיף ואמר לו שאברהם נביא הוא וידע שאבימלך לא קרב אליה ולא ימנע מלקבלה, ואף יתפלל עליו שיתרפא. בבוקר קרא אבימלך לאברהם ושאלו מדוע אמר שהיא אחותו ולא אמר שהיא אשתו, ואברהם השיב לו שראה שאנשי המקום אינם יראי ה', וחשש שיהרגוהו כדי ליטול את שרה, והוסיף שבאמת היא אחותו מאביו אך לא מאמו [ולא היה זה שקר, כיון שהיתה שרה בת הרן אחיו, וכיון שנכדים נחשבים כבנים, הרי היא נחשבת כאחותו בת תרח אביו, והרן נולד לתרח מאשה אחרת]. נתן אבימלך לאברהם מתנות רבות כדי לפייסו וכדי שיתפלל עליו, השיב לו את שרה אשתו, והציע לו לשבת בכל מקום שיבחר בארצו. כדי לפייס גם את שרה אמר לה אבימלך שנתן את המתנות לאברהם משום כבודה, כי על ידי זה יידעו כולם שהיה מוכרח להחזירה לאברהם, על ידי נס. לאחר שהתפלל אברהם לה' - ריפא ה' את אבימלך ואת כל בני ביתו.

• **לידת יצחק:** כשהגיע זמן קיום ההבטחה הרתה שרה וילדה בפסח בן לאברהם, וקרא אברהם את שמו יצחק, ובאותו יום נפקדו עקרות רבות, התרפאו חולים רבים, נענו תפילות רבות והתרבה השחוק בעולם. קיים אברהם ביצחק בנו מצוות ברית מילה בהיותו בן שמונה ימים, ובהיותו בן שנתיים, כשנגמל מחלב אמו, עשה אברהם משתה גדול, שהיו בו גדולי הדור - שם ועבר, ואבימלך.

אני אוהב. אמר לו ה' 'את יצחק'. ובא אליו הציווי באופן זה כדי שלא יתבלבל ותטרף דעתו, וכדי לתת לו שכר על כל ציווי וציווי. והורוהו ה' להעלותו לעולה בירושלים, על אחד ההרים שיראה לו. ולא אמר לו ה' שישחטוהו, כיון שמתחילה היתה כוונת ה' שרק יעלנו על המזבח, אך אברהם היה סבור שיקיים את מצוות ה' בכך שישחט את יצחק, והלך על דעת כן.

השכים אברהם בבוקר להזדרז לקיים את מצוות ה', ומרוב אהבתו לה' חבש בעצמו את חמורו, לקח עמו כמלויים את ישמעאל בנו את אליעזר עבדו, לקח את יצחק בנו, ביקע עצי עולה והלך לירושלים למצוא את ההר שיראה לו ה'. לא הראה לו ה' את המקום עד לאחר שלשה ימים שהלך בדרך, כדי שלא יאמרו בני אדם שמתוך בלבול קיים את מצוות ה', אלא יראו שאף על פי שהיו לו שלשה ימים לחשוב בדבר - עשה זאת מתוך ישוב הדעת. לאחר שלשה ימים ראה אברהם ענן קשור על ראש הר הבית, ואמר לישמעאל ואליעזר שימתינו להם במקום שהיו, והוא ילך עם יצחק לאותו הר להשתחוות לה'. אף שהלך אברהם על דעת כן שישחט את יצחק בנו, ואף שהבין יצחק את הדבר, הלכו שניהם יחד ברצון ובשמחה לעשות רצון ה'. כשהגיעו לראש ההר, הוא המקום שעתיד להבנות שם בית המקדש, בנה שם אברהם מזבח וערך על גביו עצים, קשר את יצחק בנו בידיו וברגליו והניחו על העצים, ונטל את הסכין לשחוט את יצחק בנו. באותו רגע קרא מלאך ה' מהשמים לאברהם בלשון חיבה, 'אברהם אברהם', וציווה שלא ישחטנו, ואף לא יוציא ממנו מעט דם, וביאר לו שציווה ה' מתחילה היה רק להעלותו לעולה ולא לשחטו, וכעת אפשר להסביר לכל אומות העולם מדוע ה' מחבב את אברהם, כי הכל רואים שירא אלוקים אתה, ולא נמנעת מלהקריב לה' אפילו את בנך יחידך.

ראה אברהם איל שקרניו נאחזות ומסתבכות בענפי העצים, והקריבו לעולה על גבי המזבח, ועל כל מעשה ומעשה שעשה בהקרבת האיל היה אברהם אומר 'יהי רצון שיהא נחשב מעשה זה כאילו נעשה בבני', וקרא אברהם את שם המקום 'ה' יִרְאָה', כלומר, ה' יבחר ויִרְאָה לו את המקום הזה להשרות בו שכנינו ולהקריב כאן קרבנות, וכך נאמר בדורות הבאים שבהר זה 'ה' יִרְאָה', כי שם נבנה בית המקדש, ושם נראה ה' לעמו ישראל. לאחר מכן התגלה מלאך ה' אל אברהם פעם נוספת, והבטיחו בשם ה' כי בזכות מעשה זה יבורכו אברהם ויצחק, יתרבה זרעם ככוכבי השמים וכחול שעל שפת הים, ינצחו צאצאיהם את אויביהם, ויתברכו בהם כל גויי הארצות.

• **לידת רבקה:** לאחר מעשה העקידה התבונן אברהם בכך שאילו היה יצחק נשחט לא היה נשאר ממנו זרע, ולכן ביקש להשיאו אשה, ובשרו ה' שכבר נולדה בת זוגו של יצחק, היא רבקה, בת בתואל, שהיה בן נחור אחי אברהם.

• **גירוש הגר וישמעאל:** כשגדל יצחק ראתה שרה שישמעאל עובר עבירות חמורות, וכן היה רב עם יצחק על ירושת אברהם, ואף יורה בו חצים בהיותם יחד בשדה, ואמרה לאברהם שיגרש מביתו את הגר וישמעאל בנה, כיון שאין ראוי שיהא ישמעאל שותף בירושה עם יצחק, הן בשל מעלת יצחק עצמו, והן בשל מעלתו בהיותו בן שרה. אף שהיה הדבר קשה בעיני אברהם, אמר לו ה' שיקבל את כל דברי שרה, שהיתה גדולה מאברהם בנבואה, ויצחק יהיה זרעו הנבחר. אך הוסיף ה' שגם ישמעאל יהיה לגוי גדול, כיון שהוא מזרע אברהם.

השכים אברהם בבוקר ושילח את הגר וישמעאל עם לחם וכד מים, ולא נתן להם כסף וזהב כיון שכעת שנא אברהם את ישמעאל בנו על שיצא לתרבות רעה, וכיון שחלה ישמעאל באותו זמן ולא יכול היה ללכת בעצמו, נטלתו הגר על שכמה והלכה למדבר באר שבע, ואף חזרה לעבוד עבודה זרה, כפי שהיתה רגילה בבית פרעה אביה. כיון שהיה ישמעאל חולה ושתה הרבה, כלו המים מכדה, ומאחר ולא רצתה לראות במיתתו השליכה אותו תחת אחד השיחים והתרחקה ממנו. התפלל ישמעאל לה' שיצילנו, וכיון שבאותה שעה לא היה ראוי לעונש מיתה בעוונותיו שמע ה' את תפילתו ושלח מלאך שיראה להגר באר מים, והשקתה משם את ישמעאל, וחי. לאחר שהבריא היה יושב במדבר פארן ומלסטם את הבריות, והיתה אומנותו לירות חיצים בקשתו, והשיאה לו אמו אשה מארץ מולדתה, מצרים.

• **ברית אברהם ואבימלך:** ראה אבימלך שה' עם אברהם בכל מה שהוא עושה, שלא אירע לו דבר בהפיכת סדום שהיו בשכנותו, שנלחם עם ארבעת המלכים הגיבורים ונצחם, ונפקדה אשתו לעת זקנותו, בא לכרות עמו ברית שלום והשביעו שלא ישקר לו, לבניו ולנכדיו, כפי שגמל עמו אבימלך חסד בכך שהניחו לשבת בארצו. הוכיחו אברהם על כך שרועיו גזלו ממנו את מי הבאר שלו, ואבימלך התנצל שלא ידע על כך דבר, וכתרו שניהם ברית, ועל שם אותה שבועה שנשבעו נקרא המקום 'באר שבע'. ישב אברהם בארץ פלשתים עשרים ושש שנים, הכניס אורחים לביתו, וכשהיו מודים לו על האכילה והשתיה - לימדם לברך את ה' על מה שאכלו ושתו, כי הכל מידו, ועל ידי זה נקרא ה' אלוה לכל העולם, כי בזכות אברהם הכירו הכל את שם ה'.

• **עקידת יצחק:** לאחר שערך אברהם משתה גדול כשנגמל יצחק קטרג השטן לפני ה' על כך שלא הקריב אברהם לה' אפילו קרבן אחד. השיב לו ה', הרי כל המשתה נעשה לכבוד יצחק, ואפילו אם הייתי אומר לאברהם להקריב את יצחק בעצמו, היה עושה כן. ולכן ניסה ה' את אברהם וציווה עליו להעלות לעולה 'את בנך', השיב לו אברהם יש לי שני בנים. אמר לו ה' 'את יחידך', השיב לו אברהם שניהם יחידים, כל אחד לאמו. אמר לו ה' 'אשר אהבת', השיב לו אברהם את שניהם

